

Easpa céimithe le Gaeilge

Ceist 1 Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoin gcáineadh atá á dhéanamh ar Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, mar deirtear nach bhfuil go leor cúrsaí trí mheán na Gaeilge á gcur ar fáil acu. Sula bhféachann tú ar an mír, an féidir leat féin agus leis an duine in aice leat brí na bhfocal seo a aimsiú?

1. ag teip ar _____
2. a chomhlíonadh _____
3. séanta _____
4. líomhaintí _____
5. cáilíocht oifigiúil _____
6. inniúil _____
7. córas lochtach oideachais _____
8. aird mhór _____
9. riachtanas teanga _____
10. sainchúrsaí roghnacha _____
11. ar mhian leo _____

Féach ar an mír den chéad uair le feiceáil an gcabhróidh sé sin leat na focail a thuiscint.

Ceist 2 Cén Ghaeilge atá ar na poist leighis seo a leanas?

GP
midwife
nurse
occupational therapist
psychiatrist
psychologist
speech therapist
surgeon

Ceist 3 Féach ar an mír arís agus freagair na ceisteanna thíos.

1. Cén fáth a bhfuil Éamon Ó Cuív ag gearán faoi Ollscoil na hÉireann, Gaillimh?
2. Cén fáth a bhfuil líomhaintí Uí Chuív séanta ag an Ollscoil?

Ceist 4 Éist leis an mír arís agus breac síos gach sampla de 'ar' + séimhiú agus 'do' + séimhiú a chloisfidh tú.

Ceist 5 Cuir na frásaí úsáideacha seo thíos in abairtí lena mbrí a léiriú.

- teip ar
- éirigh le
- i leith
- ó thaobh
- ag brath ar
- mar gheall ar

Ceist 6

Pléigh na ceisteanna thíos leis an duine in aice leat, nó le do ghrúpa.

1. An bhfuil go leor seirbhísí trí mheán na Gaeilge ar fáil sa tír, dar leat?
2. Cén fáth a bhfuil sé tábhachtach go mbeadh a leithéid de sheirbhísí ar fáil, dar leat?

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1. ag teip ar	<i>failing</i>
2. a chomhlíonadh	<i>fulfil</i>
3. séanta	<i>denied</i>
4. líomhaintí	<i>allegations</i>
5. cáilíocht oifigiúil	<i>an official qualification</i>
6. inniúil	<i>competent</i>
7. córas lochtach oideachais	<i>a defective educational system</i>
8. aird mhór	<i>great attention</i>
9. riachtanas teanga	<i>language requirement</i>
10. sainchúrsaí roghnacha	<i>specialised optional courses</i>
11. ar mhian leo	<i>who would like</i>

Ceist 2

GP – dochtúir ginearálta
midwife – cnáimhseach
nurse – altra
occupational therapist – teiripeoir saothair
psychiatrist – síciatraí
psychologist – síceolaí
speech therapist – teiripeoir urlabhra
surgeon – máinlia

Ceist 3

Féach an script.

Ceist 4

‘do mhic léinn’ x 2
‘ar phobal’
‘ar dhochtúirí’
‘ar chóras’
‘do chuid’
‘ar fhreagrachtaí’
‘do phost’

Ceist 5

teip ar – *fail*
éirigh le – *succeed*
i leith – *with respect to*
ó thaobh – *with regard to*
ag brath ar – *depending on*
mar gheall ar – *about*

Ceist 6

Is féidir gach beirt a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin cuid de na ceisteanna a phlé leis an rang iomlán.

Eimear Ní Chonaola

Deir Iar-Aire na Gaeltachta, Éamon Ó Cuív, go bhfuil ag teip ar Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, a bhfreagrachtaí faoin Straitéis 20 bliain don Ghaeilge a chomhlíonadh mar nach bhfuil dóthain céimithe le Gaeilge ann sna réimsí sláinte agus leighis. Tá sé seo séanta go láidir ag an Ollscoil, a deir go bhfuil clár speisialta Gaeilge acu do mhic léinn sa dlí, altranas, leigheas agus eolaíocht.

Shane Ó Curraighín

Tá sé curtha i leith Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, ag Iar-Aire Stáit na Gaeltachta, Éamon Ó Cuív, nach bhfuil go leor daoine le Gaeilge á gcáiliú¹ san ollscoil i ngairmeacha sláinte, leighis agus oideachais, le freastal a dhéanamh ar phobal na Gaeltachta agus na Gaeilge. Tá na líomhaintí seo séanta go láidir ag an Ollscoil. Deir an Teachta Ó Cuív go bhfuil pobal Gaeltachta ann atá ag brath ar dhochtúirí agus ar oibrithe leighis nach bhfuil Gaeilge acu mar gheall ar chóras lochtach oideachais. Tá an locht á leagan ag an Teachta Ó Cuív ar Ollscoil na hÉireann, Gaillimh. Deir sé nach bhfuil ag éirí leo anseo ó thaobh phobal na Gaeilge.

Éamon Ó Cuív, Teachta Dála, Iar-Aire na Gaeltachta

Is dócha go ndeachaigh rudaí ar gcúl go mór, go mór mór le seacht nó ocht de bhlianta anuas. Beidh daoine ag cur an mhilleáin ar an altra. Ní aontaím leis sin. Tá caint ó dhuine² éigin³ go raibh dóthain daoine le Gaeilge a dhéanfadh cúrsaí agus a dhéanfadh urlabhra cainte⁴, OTs⁵, dochtúirí teaghlaigh go mór mór, na rudaí sin ar fad...ar altraí... go mbeadh cáilíocht oifigiúil ann a déarfadh go raibh tú inniúil ar do chuid oibre a dhéanamh trí mheán na Gaeilge. Is níor cheart go gcuirfí é seo ar an méar fhada, go mór mór nuair a bhí trácht ar na rudaí seo ar fad sa Straitéis 20 bliain don Ghaeilge a foilsíodh sa mbliain⁶ 2010.

Shane Ó Curraighín

Tá aird mhór ar fhreagrachtaí na hOllscoile i dtaobh na Gaeilge ó chuir sí deireadh leis an riachtanas teanga do phost an Uachtaráin roimh an Nollaig. Dúirt Ollscoil na hÉireann, Gaillimh, le Nuacht TG4 tráthnóna go bhfuil módúil agus sainchúrsaí roghnacha sa Ghaeilge á gcur⁷ ar fáil acu do mhic léinn ar mhian leo oibriú go gairmiúil trí mheán na Gaeilge. Tá cúigear mac léinn is fiche⁸ i Scoil an Altranais⁹, i Scoil an Leighis agus i gColáiste na hEolaíochta ag tabhairt faoi na sainchúrsaí teanga le hAcadamh na hOllscolaíochta Gaeilge. Tá na sainchúrsaí seo á reáchtáil idir campas na hOllscoile i nGaillimh agus i gclinicí i gConamara.

Shane Ó Curraighín, Nuacht TG4 i nGaillimh.

¹ á cháiliú a deirtear

² ar duine a deirtear

³ éigin an leagan caighdeánach

⁴ teiripeoirí urlabhra agus teanga atá i gceist

⁵ teiripeoirí saothair atá i gceist

⁶ Córas Chonnacht

⁷ á chur a deirtear

⁸ cúig mhac léinn is fiche an leagan caighdeánach

⁹ scoil na haltrachta a deirtear